

Zorg&Techniek

editie 037 (oktober-november-december 2022) - jaargang 10 - verschijnt driemaandelijks



- 06 | Dossier Duurzaamheid & Energie
- 20 | Project in de kijker: Mintus bouwt nieuw zorgcampus
- 28 | ZORG.tech op het IFHE-congres in Canada, een impressie

Zorgwerkgever van het jaar 2023

10 AWARDS – 30 GENOMINEERDEN

20 APRIL 2023

A W A R D S

- 1 Thuiszorgorganisatie van het Jaar
- 2 Woonzorgcentrum van het Jaar
- 3 Ziekenhuis van het Jaar
- 4 (Andere) zorgorganisatie van het Jaar
- 5 Mooiste branding van het Jaar
- 6 Beste externe marketing van het Jaar
- 7 Intern project van het Jaar
- 8 Zorginnovatie van het Jaar
- 9 Zorgpersoonlijkheid van het Jaar
- 10 Zorgwerkgever van het Jaar



REGISTREER NU!

[ZORGWERKGEVERVANHETJAAR.COM](https://www.zorgwerkgevervanhetjaar.com)

Powered by

**ZORG
MAGAZINE**
NET VANBLAD VOOR LEIDENGEVENDEN IN DE ZORG

Inhoud.

06



Duurzaamheid & Energie in de zorgsector

Met de huidige energiecrisis en het maatschappelijk belang van duurzaamheid, is het ook voor zorgorganisaties vandaag cruciaal om energieverbruik in kaart te brengen én te optimaliseren. Zorg & Techniek onderzoekt wat VEB daarbij kan betekenen en wat de GRO-tool precies is. We houden de hybride zonnepanelen tegen het licht en duiken in de nieuwe EPC-regels.



10

**ENERGIESCANS BIJ
MARIËNSTEDE**



20

PROJECT IN DE RIJKER



24

LID IN DE RIJKER

27 Kringwerking Antwerpen bezoekt Cadix

28 De International Federation of Healthcare Engineering blies verzamelen in Canada. ZORG.tech was erbij.

ZORG & TECHNIEK

Zorg&Techniek is een uitgave in samenwerking met ZORG.tech

ADVERTENTIE-EXPLOITATIE

Kobe Hervent
Matisse Caron
+32 9 243 54 50
sales@zorgmagazine.be

PREPRESS EN DRUK

Perka

REDACTIERAAD

Eddy De Coster
Martin Claeyns
Roger Albertijn
Ann Vandycke
David Carette
Patrick Hansoul

REDACTIECOÖRDINATOR

Wieland De Hoon

Rosalie van Hoof

Timothy Vermeir

Wieland De Hoon

Hilde Pauwels

OPLAGE

4225 exemplaren postbedeeld

DOELGROEP & VERSPREIDING

De algemene en technische directies van de Vlaamse zorginstellingen, producenten & toeleveranciers, studie- en architectenbureaus en de leden van ZORG.tech

ABONNEMENT

€ 40,00 per jaar

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

ZORG Magazine BV
Amelia Earhartlaan 19 bus 301
9051 Sint-Denijs-Westrem

Overname van artikels en illustraties, geheel of gedeeltelijk, alleen na schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever en ZORG.tech kunnen nooit verantwoordelijk worden gesteld voor de inhoud van advertenties en content reportages.

Bacterieproliferatie in waternetwerken? Dat kan je voorkomen!

Wetenschappelijk onderzoek naar bacterieproliferatie in waternetwerken heeft de afgelopen decennia veel nieuwe inzichten opgeleverd. Intussen is ook de wet- en regelgeving aangescherpt. Toch krijgen veel zorgorganisaties met ziekteverwekkers in leidingwatersystemen te maken. “Daar bestaan oplossingen voor”, vertelt Frank Desmet, sales director bij Delabie. “Maar preventie is key.”

Recent organiseerde Delabie, expert in kranen en sanitair voor publieke ruimten waaronder zorginstellingen, een webinar over sanitaire netwerken en problemen door bacteriegroei. “Veel zorginstellingen worden hier vroeg of laat mee geconfronteerd”, vertelt regiomanager Luc Van Rooy. “Niet geheel onlogisch, aangezien ze vaak te maken hebben met bestaande netwerken en leidingen. Het risico is zelfs dubbel. Want hoe beheers je bacteriegroei en sluit je tegelijk het risico op verbranding uit?”

COMPLEXE PROBLEMATIEK

In een sanitair netwerk ontstaat na verloop van tijd een biofilm op de binnenkant van leidingen en kranen. “In water levende ziektekiemen zoals legionella pneumophila en de moeilijk uit te roeien bacterie pseudomonas aeruginosa tieren welig in dit soort milieu. Vervolgens kunnen ze oraal, via de luchtwegen of via besmette instrumenten mensen met een verzwakt immuunsysteem infecteren. Als men de bacteriegroei dus niet controleert en beheerst, kan dit een groot probleem vormen.”

De problematiek is ook erg complex. Er zijn namelijk verschillende factoren die bacterieproliferatie mogelijk maken. “Een eerste is waterstagnatie, in ongebruikte of weinig gebruikte watervoorzieningen of in dode armen bijvoorbeeld. Ook een te lage retourtemperatuur (< 55° C) of een te hoge koudwatertemperatuur (> 25° C) verhoogt het besmettingsrisico. Verder zijn factoren zoals kalkaanslag en niet goed functionerende keerkleppen nefast.”

EENS BESMET, ALTIJD BESMET

Eens er gevaarlijke bacteriën in leidingen zitten, is helaas geen enkele oplossing blijvend, behalve het hele netwerk vervangen. Frank Desmet: “In afwachting voert men vaak

een thermische dan wel chemische schokoperatie uit. Dit is niet alleen moeilijk te realiseren, maar tast ook de installatie aan. Bovendien is herkolonisatie nooit ver weg. Je pakt het probleem immers niet bij de wortels aan. Sterker nog: bacteriën kunnen zelfs resistenter worden.”

De enige echte oplossing om besmettingen te voorkomen, is preventie. “Het naleven van alle voorschriften en richtlijnen, het netwerk op de juiste manier (her)ontwerpen, een regelmatig onderhoud doen, kritieke punten blijven controleren, een sanitair logboek bijhouden... En als er toch iets fout gaat, direct ingrijpen om snel terug te keren naar een normale situatie en bijkomende preventieve maatregelen te nemen.”

PREVENTIE IS KEY

Delabie heeft verschillende oplossingen die ervoor zorgen dat schokbehandelingen overbodig of minder vaak nodig zijn. “We ontwikkelen voortdurend nieuwe producten die een antwoord bieden op deze problematiek. Antilegionella en antibacteriële Biofil-eindfilters bijvoorbeeld, PEX flexibels met een smalle doorgang, oplossingen zonder keerkleppen, kranen met een gladde binnenkant, makkelijk te reinigen demonteerbare uitlopen en/of mengkranen, mengkranen met een beperkte hoeveelheid stilstaand water, elektronische kranen met automatische periodieke spoeling en meer.”

Om het risico op verbranding tegen te gaan zijn Delabie-mengkranen standaard uitgerust met een temperatuurbegrenzer, zijn thermostatische mengkranen thermisch geïsoleerd en garanderen ze een stabiele temperatuur. Ook voor bacterievorming in spoelbakken van toiletten heeft Delabie een oplossing, namelijk een systeem met directe spoeling, zonder reservoir. “Kortom: we hebben een brede waaier aan producten die een passend antwoord bieden op specifieke vereisten binnen een zorginstelling en die het comfort en de veiligheid van de eindgebruiker niet uit het oog verliezen.”

www.delabiebelux.com



ERIK VAN DE WAUWER

Voorzitter ZORG.Tech

BESTE LEDEN VAN ZORG.TECH, BESTE LEZERS,

Met het oog op het behalen van de klimaatdoelstellingen van 2030 en 2050 is het al lang geen nieuws meer dat koolstofneutraal worden een must is. De energietransitie is volop ingezet en steeds meer zorginstellingen kiezen voor hernieuwbare energiebronnen zoals zonnepanelen en performante installaties zoals warmtepompen.

Corona en de crisis in Oekraïne zorgen in Europa voor een ongeziene stijging van de energiefactuur. Energiebesparing werd naast duurzaamheid plots een prioriteit. Maar zoals Thomas Feys, bouwtechnisch adviseur VIPA, het in ons interview over de GRO-tool voor duurzaam projectontwerp stelt: duurzaamheid gaat veel breder dan energie en is soms zelf contradictorisch aan een energetisch gebouw.

Daarom zoomen we in dit nummer van Zorg&Techniek nader in op een aantal overheidsinitiatieven die mee de energietransitie rond de klimaatdoelstellingen moeten stimuleren maar die

daarnaast ook handvaten bieden om het energieverbruik onder controle te houden. Eén daarvan is de gratis energiescan die kan leiden naar VIPA klimaatsubsidies. Minder bekend daarbij is dat zorginstellingen op basis van de resultaten van een energiescan door het VEB volledig ontzorgd worden als het gaat om de aanbesteding rond de nodige energiemaatregelen. Juist daar liggen enkele mogelijke quick wins voor de energiefactuur.

Er is ook de nieuwe regeling rond het verplichte energieprestatiecertificaat voor ondernemingen die ingaat vanaf begin 2023 bij overdracht en vanaf 2026 de algemene labelplicht voor bestaande gebouwen. Het nieuwe EPC voor niet-residentiële eenheden gaat daarbij dienen als tool voor energetische optimalisatie en toont aan hoeveel inspanningen nodig zijn om een gebouw te brengen tot koolstofneutraliteit.

“In de huidige context betalen energiemaatregelen zichzelf sneller terug”

De VIPA gratis energiescans – gefaciliteerd door het Vlaams Energiebedrijf (VEB) – zijn er voor zorgvoorzieningen onderhevig aan de wet op de overheidsopdrachten. Eind 2021 waren er al 1.820 energiescans besteld door 456 voorzieningen. Uit zo'n scan komen de meest relevante energiebesparende maatregelen op maat voor een voorziening, mét een tijdsopgave waarop die maatregelen zichzelf terugverdienen – in de huidige context steeds korter. Zorg & Techniek peilde bij VEB waar de winst (en vooral de quick wins) kunnen zitten om energie te besparen.

VEB energiescans zijn er voor (onder meer) woonzorgcentra, ziekenhuizen en kinderopvangverblijven die versneld energetische maatregelen willen nemen. Een energiescan heeft als groter doel om de klimaatdoelstellingen te behalen. De scan kan gratis aangeboden worden dankzij middelen uit het VIPA klimaatfonds.

De scan is ook een goed startpunt om een duidelijk inzicht te krijgen in het arsenaal aan mogelijkheden om energie te besparen, zegt Koen Swalens, projectleider energiescans en -audits. “Wij krijgen de laatste 2 maanden inderdaad opnieuw vrij veel aanvragen binnen. Er is dus momenteel zeker een grotere vraag naar inzicht in maatregelen om op korte termijn energie te kunnen besparen.”

Het resultaat van een scan geeft de voorziening een overzicht van de mogelijke maatregelen, plus investeringskost en terugverdientijd. “Een energiescan of -audit is een goede eerste stap voor een organisatie die het intern aan expertise ontbreekt om de energiefactuur te verlagen”, schetst Koen Swalens. “Of om voorzieningen die wel inzicht hebben in de energetische kenmerken van gebouwschil, HVAC of verlichting op weg te helpen om via een energiescan een eerste budgetgrootteorde te bepalen. Een energiescan is geen detailuitwerking: aan het eind liggen er geen offertes van de verschillende maatregelen

klaar. Wel krijgt de voorziening een overzicht van de waaier aan besparingsmogelijkheden en nodige investeringen. Op die basis kan men dan een beslissing nemen over de focus en de volgorde en in grote lijnen, ook over het budget. De energiescan of de -audit vormt daarmee een katalysator om die maatregelen effectief uitgevoerd te krijgen.”

EEN SCAN IS GEEN AUDIT

“Ik heb nu een aanvraag lopen van een woonzorgcentrum dat ook ventilatie mee wil integreren en daartoe via een ventilatieaudit wil bepalen welke maatregelen het moet nemen”, geeft Koen Swalens een voorbeeld van de dienstverlening. “Maar een energiescan op zich wordt altijd in zijn volledigheid besteld. De scan licht de gebouwschil en de technische installaties door. Het achterliggende doel is altijd via de trias energetica eerst de energievraag maximaal te reduceren, om dan pas oplossingen voor hernieuwbare energie toe te passen. Zet je meteen hernieuwbare energie in, dan zal je installatie veel uitgebreider moeten zijn omdat je het bestaande extra verlies mee moet opvangen. Ik denk dan vooral aan warmtepompen die ook een bepaald comfortniveau moeten verzekeren.”

De energiescan is een lightversie van de energieaudit. Terwijl de energiescan focust op de klimaatdoelstelling van 2030, legt de energieaudit eerder de focus op de (nog



strengere) klimaatdoelstellingen van 2050, licht Roen Swalens toe. “Een energieaudit heeft altijd betrekking op maatregelen van zowel het dak, de ramen, de muren en eventueel de vloerisolatie, omdat je je gebouwschil maximaal moet isoleren of de energievraag reduceren om de klimaatdoelstelling van 2050 te halen. Maar dat wil niet zeggen dat een energiescan bepaalt dat je bijvoorbeeld maar 5 cm isolatie moet plaatsen, terwijl dit in een energieaudit bijvoorbeeld 10 cm zou zijn. In de energiescan zal ook die 10 cm staan, maar als daarmee de doelstelling van 2030 al wordt gehaald zal bijvoorbeeld vloerisolatie (waar het besparingspotentieel minder of niet aanwezig is) mogelijk niet worden aanbevolen.”

SIMULATIES IN TERRA

VIPA wijst klimaatsubsidies toe op basis van de VEB-energiescans. Tot eind 2021 waren er 884 subsidieaanvragen voor in totaal 2.241 maatregelen. VIPA verdeelde in totaal al 42,9 miljoen euro aan klimaatsubsidies, waarvan 13,2 miljoen euro in 2021. Voor de voorgestelde maatregelen die uit de energiescan naar voren komen, kunnen de voorzieningen vervolgens de realisatie van de maatregelen zelf én klimaatsubsidies aanvragen in Terra. “Onze maatregelen staan gedetailleerd uitgewerkt in het online Terra-platform”, zegt Roen Swalens. “Aan gebouwen worden daarin energiedragers en

maatregelen gekoppeld. Dat maakt ook simulaties mogelijk. Voer je bestaand energieverbruik en -dragers in in Terra, dan kan je simuleren welke maatregelen welke effecten zullen hebben op een gegeven moment in de toekomst en hoe je die kan regisseren via welke maatregelen.”

Dat maakt het mogelijk om op lange termijn het energieverbruik vast te leggen binnen een masterplan voor een gebouw of patrimonium. Terra maakt via de module energetisch masterplan dus het beheer mogelijk van vastgoed gekoppeld aan energetische maatregelen. “De klant kan daar eigen simulaties aan toevoegen om de meest haalbare optie in functie van het beschikbare budget uit te kiezen. Of omgekeerd, bepalen welke grootteorde van budget er nodig is om de doelstellingen te behalen.”

ONTZORGING

Een publieke dienst die gebruik maakt van de VEB diensten wordt volledig ontzorgd vanaf de aanbestedingsfase. In geen enkel geval hoeft een voorziening zelf een lastenboek op te stellen. “Die werking biedt voorzieningen een enorme tijdswinst: er is geen eigen expertise nodig rond openbare aanbestedingen of energiediensten. De ontzorging rond de aanbesteding is de belangrijkste reden om een beroep te doen op het VEB”, licht Roen Swalens verder toe. “Vanuit het VEB voerden wij zelf al een openbare aanbesteding voor het



studiebureau dat de energiescan uitvoert. De klant kan die dienst gewoon afnemen van de VEB-raamovereenkomst.”

“Elke scan heeft een lijst van maatregelen voor HVAC, gebouwschil, relighting en PV-installaties als output”, gaat Koen Swalens verder. “Voor elk van die uitvoeringen hebben we ook aparte raamovereenkomsten. Wil een voorziening met die maatregelen aan de slag, dan kunnen zij het VEB contacteren met een aanvraag voor bijvoorbeeld een gebouwschilmaatregel. Onze projectleider pikt die op en doorloopt het traject waaraan een aannemers deelneemt aan wie werd gegund voor gebouwschilmaatregelen. De klant kan dan diens offerte beoordelen en er al dan niet mee verder gaan. Maar dat staat los van de raamovereenkomsten voor scans en audits. Een klant kan perfect op eigen houtje verder gaan.”

Conclusie: het menu aan energiediensten van het VEB is erop voorzien om de publieke sector klaar te stomen voor 2050 en dus ook nu te helpen met de hoge energieprijzen. Quick wins worden mogelijk door energiescans (gratis voor zorgvoorzieningen door de klimaatsubsidies van VIPA), zonnepanelen (klassiek of met derdepartijfinanciering), regeltechnische optimalisatie waarmee 20 tot 30 procent winst te halen valt in de vorm van minder energieverbruik en licht-als-een-dienst.

“Er staat een terugverdientijd tegenover de energiescans op basis van de gemiddelde prijzen van de afgelopen jaren”, preciseert Koen Swalens nog. “Omdat de energieprijzen sterk stijgen, is de terugverdientijd nu nog korter. Maatregelen met een terugverdientijd van minder dan vijf

jaar moeten voorzieningen met eigen middelen binnen de drie jaar uitvoeren, voor maatregelen met een langere terugverdientijd kunnen de voorzieningen klimaatsubsidies aanvragen bij VIPA. De verplichting voor maatregelen met een terugverdientijd onder de vijf jaar is er juist omdat die voordelig zijn voor de voorziening. Bijvoorbeeld relighting en regeltechnische optimalisaties kunnen tegen de huidige energieprijzen in veel gevallen onder de vijf jaar terugverdiend worden. Door onze klanten te begeleiden naar de aannemingsproducten – via de andere raamovereenkomsten van het VEB – helpen wij hen om die zo ook gerealiseerd te krijgen voor het voordeel op hun energiefactuur.”

Bronnen

Info over energiescans:

www.veb.be/energie-besparen/energiescan

Link Terra-platform:

<http://terra.uvlaanderen.be>

FAQ's:

www.veb.be/veelgestelde-vragen-klimaatplan-zorg

Welke maatregelen wel en niet ondersteund worden met klimaatsubsidies.

www.departementwvg.be/vipa-kenniscentrum-duurzaam-bouwen-klimaatfonds-klimaatsubsidies

VEB als aankoopcentrale:

www.veb.be/veb-als-aankoopcentrale

ENERGIESCAN STIMULEERT KLIMAATBELEID

“VEB biedt veel steun”

Zorgband Leie en Schelde omvat onder meer verschillende woonzorgcentra, een revalidatiecentrum en lokale dienstencentra. De organisatie ging van start in 2020. Om de energiekosten te beperken, voerde het Vlaams EnergieBedrijf een energiescan uit.

“Bij de oprichting van Zorgband Leie & Schelde hebben we heel wat patrimonium in erfpacht of gebruiksrecht verworven. Daardoor hadden we geen goed beeld van de staat waarin de gebouwen verkeerden. Omdat we rekening wilden houden met de klimaatdoelstellingen van 2030 en 2050 hebben we aangeklopt bij VEB om een energiescan te doen”, zegt Niels Holvoet, Financieel beleidsmedewerker. VEB ondersteunt organisaties uit de publieke sector om een duurzaam en efficiënt energiebeleid uit te werken, ook met het oog op de klimaatdoelstellingen.

SUBSIDIES

Dat de energiescan een hele klus zou worden, bleek al vlug uit de grondige inspectie van de gebouwen door VEB. Het patrimonium is immers heel divers, van nieuwbouw tot sterk verouderde panden. “De resultaten zijn uiteenlopend. Voor sommige gebouwen zijn zware ingrepen nodig, voor andere lukt het om met eerder beperkte bedragen een oplossing te vinden. Maar dankzij de energiescan konden we twee soorten subsidies aanvragen: VIPA-klimaatsubsidies en Relancesteun voor energiebesparende maatregelen. VEB maakte in overleg met ons een lastenboek op voor alle projecten die we met hen doen. Voor andere maatregelen besloten we zelf een overheidsopdracht te starten.” Bij VIPA waren er eind 2021 al 881 subsidieaanvragen binnengelopen, goed voor 2.241 maatregelen en een totaalbedrag van 42,9 miljoen euro.

STEUN

“We hadden veel steun aan het VEB”, aldus Niels Holvoet. “VEB biedt een heel duidelijk platform, werkt met een gemotiveerd team en op onze vraag komt er een klantenverantwoordelijke langs. Tijdens de regelmatig georganiseerde webinars met als topics bijvoorbeeld patrimonium of energiecontracten, krijgen we een beter zicht op de actuele stand van zaken op de energiemarkt. Dit laat ons toe tijdig te anticiperen. Ik vind het interessante materie. Het is heel boeiend om een gebouw in kaart te brengen en subsidies aan te vragen. Hamvraag daarbij is telkens wat we kunnen doen om onze energiefactuur te



We hadden geen goed beeld van de staat waarin de gebouwen verkeerden. Omdat we rekening wilden houden met de klimaatdoelstellingen van 2030 en 2050 hebben we aangeklopt bij VEB om een energiescan te doen.

NIELS HOLVOET
ZORGBAND LEIE & SCHELDE

verlagen, zonder te raken aan het comfort van de bewoners. We leggen investeringen vast die de komende jaren nodig zullen zijn. We bekijken ook wat we zelf kunnen doen en wat we beter uitbesteden. Onze budgettaire mogelijkheden spelen uiteraard ook een belangrijke rol.”

BELEIDSPLAN

Zorgband Leie en Schelde werkte een beleidsplan voor energie uit. Daarin staan alle aandachtspunten en een planmatige aanpak. “Belangrijk is dat we heel kritisch bekijken hoe alles evolueert. Onze energiecontracten hebben we via VEB voor 2023 gedeeltelijk laten vastklikken. We namen de optie ‘gedeeltelijk variabel’. Voor de jaren erna wachten we nog even af. Het is immers echt wel een meerjarenplan.”

“Door isolatie daalde energiekost in sommige gebouwen met factor vijf”

De voorziening Mariënstede deed een beroep op het Vlaams Energiebedrijf om de hoge energiekosten te verminderen. Er vloeiden ingrijpende maatregelen uit voort, maar met succes. De samenwerking met VEB verliep uitstekend.

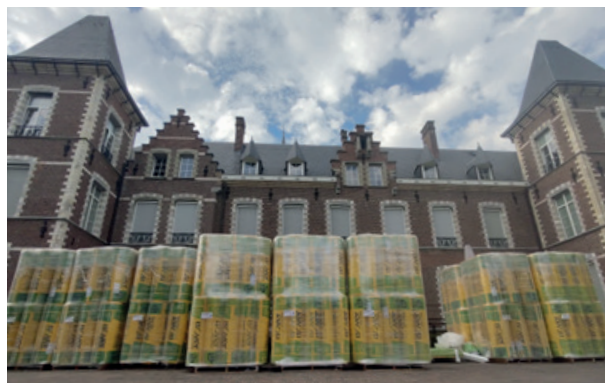
Mariënstede in Dadizele is een voorziening die formules voor begeleid wonen en begeleid werken aanbiedt aan volwassenen met een beperking. “We hebben een aantal oudere gebouwen met grote energiekosten. We namen contact op met het Vlaams EnergieBedrijf om na te gaan hoe er op energie kan worden bespaard”, zegt Stijn Van den Bosch, directielid van Mariënstede.

VEB deed een energiescan om de zwakheden en opportuniteiten in kaart te brengen. Het leidde tot kostenefficiënte maatregelen. “De scan was gratis, aangezien we in de sociale sector actief zijn. Voor ons was dat een hele hulp; de resultaten hebben onze ogen geopend. We werden ons bewust van onze energie-afhankelijkheid. De eerste energiescan vond plaats in 2021, meer dan de helft van de energiebesparende maatregelen zijn intussen doorgevoerd. De andere werken zullen niet lang op zich laten wachten. Met de huidige energieprijzen is er geen tijd te verliezen.”

JUST IN TIME

“Op basis van de adviezen en informatie over de ecologische relevantie van investeringen, konden we beslissen wat we eerst zouden aanpakken. We hebben daken, muren en vloeren geïsoleerd, ramen vervangen. We overwegen nog om zonnepanelen te plaatsen.”

Het gaat dus over ingrijpende maatregelen, maar er waren al snel positieve resultaten. “In gebouwen die we helemaal hebben aangepakt, daalde de energiekost met een factor vijf. Het was ‘just in time’ want onmiddellijk daarna begonnen de energieprijzen fel te stijgen. Het VEB heeft ons ook begeleid bij de keuze van de aannemer voor de isolatie van enkele grote daken. Met de betaling van



een billijke vergoeding voor technische en administratieve ondersteuning werden we volledig ontzorgd. Het is een mooi staaltje van administratieve vereenvoudiging en een efficiënte aanpak.”

KLIMAATFONDS

Voor heel wat maatregelen voorziet VIPA-subsidies uit het klimaatfonds. “Ook wij deden er een beroep op. Frank Van Caeneghem, accountmanager bij VEB, hielp ons daarbij. De samenwerking met VEB verliep heel goed, het was een heel positieve ervaring. Het zijn immers vaak complexe items. VEB maakte het mogelijk dat de gebouwen flink opgewaardeerd werden en dat we minder afhankelijk zijn van wat er op de energiemarkt gebeurt. Het is een fantastisch initiatief. We kregen ook informatie over de terugverdientijd van investeringen. De initiële terugbetaaltijd van de daken bedroeg ongeveer zestien jaar. De VIPA klimaatsubsidies in combinatie met de stijgende energieprijzen hebben de terugbetaaltijd een extra boost gegeven en nu gaan we richting acht jaar. We zijn met VEB en de VIPA ondersteuning een heel eind opgeschoten. De grootste hordes zijn intussen genomen.”



Top Jobs in de zorg



KANDIDAAT?

Upload nu gratis jouw CV!



ZORGORGANISATIE?

Plaats nu jouw vacature online!

WWW.TOPJOBSINDEZORG.BE
EEN GLOEDNIEUW
JOBPLATFORM

TOPJOBSINDEZORG.BE IS EEN JOBSITE WAAR
ZORGWERKGEVERS EN SOLLICITANTEN ELKAAR KUNNEN VINDEN

Meer info:
Hallo@zorgmagazine.be

Powered by
ZORG
MAGAZINE
Het meest actuele tijdschrift voor de zorg

GRO-tool kan even standaard worden als 3D digitaal ontwerpen

In tegenstelling tot de VEB energiescans – die vooral mikken op energetische verduurzaming van bestaande infrastructuur – is de GRO-tool er om globaal de duurzaamheid van zorgnieuwbouwprojecten te bewaken. Zorg & Techniek vroeg Bouwtechnisch adviseur VIPA Thomas Feys naar waarom de GRO-criteria steeds belangrijker worden.

Bouwprojecten staan vaker on hold door de ontsporende prijzen op de materialen- en energiemarkt. De invasie van Oekraïne heeft daartoe bijgedragen, maar de evolutie was al sinds de coronacrisis aan de gang. “In de loop van 2021 begonnen de prijzen immens te stijgen. Het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) probeert om toch duurzame en betaalbare zorginfrastructuur tot stand te laten komen”, licht Thomas Feys toe.

VIPA is de poort voor bouwheren naar subsidies. “Dat is één belangrijke piste naar duurzaamheid en daar worden ook de meeste aanvragen voor ingediend. Daarnaast willen wij ook stap voor stap een kenniscentrum uitbouwen voor het ontwikkelen en realiseren van duurzame, toegankelijke en betaalbare zorginfrastructuur. Voor het volledige scala, van kinderdagverblijf tot universitair ziekenhuis.”

GRO POWERED BY VIPA

GRO werd in 2017 door Het Facilitair Bedrijf van de Vlaamse overheid als tool ontwikkeld om in de bouwprojecten van de Vlaamse overheid een vastomlijnd ambitieniveau voor van duurzaamheid vast te leggen. “Toen in 2004 duurzaamheidscriteria werden ingevoerd, heetten die nog ‘ecologisch bouwen’, een holistische invulling van duurzaam

bouwen”, zegt Thomas Feys. “In 2010 kregen die criteria een update naar de VIPA-duurzaamheidscriteria. Tegen september 2021 werd dat systematisch uitgediept en verbreed – en dat werd het instrument GRO. Die tool gaat veel breder dan energie-efficiëntie en beslaat alles rond duurzaamheid in gebouw of op een site. Het grote verschil met de vergelijkbare BREAAAM-criteria is dat het thema integrale duurzaamheid bij GRO administratief wat lichter doorweegt. Er is geen accreditatie of label aan verbonden. GRO is eerder een gedeelde verantwoordelijkheid. Het is een engagement dat de bouwheer aangaat om volgens die criteria een infrastructuur te bouwen.”

GRO is een projectafhankelijke tool. De basis wordt aangepast en aangevuld aan het projecttype. “Het Facilitair Bedrijf van de Vlaamse overheid kneedt GRO op maat van het project”, legt Thomas Feys uit. “Erfgoed is iets heel anders dan een nieuwbouw als het aankomt op circulariteit. VIPA heeft gescreend welke aspecten van infrastructuur zorgspecifiek zijn en waarin ze verschillen van het algemene waarderingsinstrument. De basispremissen en de manier van werken in het basisinstrument worden strikt bewaard, maar VIPA voegde er criteria aan toe en legde ambitieniveaus vast. Waar dat bij het Facilitair Bedrijf projectafhankelijk is, is GRO volgens VIPA een systeem van

vaste en vrije criteria. Voorzieningen kunnen minimum tien vrije criteria invullen bovenop de verplichte. De ene kiest daarbij voor het verhogen van de biodiversiteit, de andere voor zonlichttoetreding. Het is aan de bouwheer en het multidisciplinair bouwteam om die keuzes te maken.”

VERPLICHTE CRITERIA SINDS SEPTEMBER 2021

Wat telt, is dat de duurzame en energetische doelen bereikt worden. “Een doelstelling als een ‘goed zomercomfort’ is veel meer uitgesproken dan BREAAAM-criteria”, vervolgt de adviseur bouwen. “Er zijn meerdere manieren om hetzelfde resultaat te bereiken en de output is altijd duurzame zorginfrastructuur. GRO moet de garantie bieden om duurzame infrastructuur te verwezenlijken voor alles wat met VIPA gebouwd wordt. Die voorwaarden gaan verder dan waar een standaardwoning enkel via het EPB aan het energetische aspect is gebonden.”

Elk dossier voor een nieuwbouwproject sinds september 2021 bij VIPA ingediend moet aan de GRO-criteria voldoen. “Binnen de dossiersamenstelling zijn er een aantal dossierstukken gelinkt aan GRO. Het komt neer op een afvinklijst in een rekenblad waarin de verplichte en vrije criteria gekoppeld zijn aan een eisenprogramma. Wordt de sjabloon ingevuld conform GRO, dan wordt de afvinklijst vanzelf ingevuld. Vervolgens kunnen wij dat als bouwtechnisch adviseurs binnen VIPA de aanvraag beoordelen.”

Duurzaamheid is sinds 2010 sterk verschoven naar materiaal en circulariteit. “GRO-klemtonen voor de zorg zijn bijvoorbeeld akoestiek, denk maar aan de context van een kinderdagverblijf. Zomercomfort treedt ook duidelijk op het voorplan. GRO heeft niet meteen energie als thema. Pakweg de biodiversiteit van een site heeft daar geen invloed op. Maar we proberen energie zoveel mogelijk in GRO te integreren. Een project dat met GRO gebouwd wordt, moet bijvoorbeeld tien procent beter presteren dan de EPB. Het energetische verhaal hebben we gelinkt aan de EPB regelgeving met de bedoeling om altijd beter te doen dan de EPB-vereisten. Maar soms zijn er ook omgekeerde effecten: een goed geventileerd gebouw kost energie. Duurzaamheid gaat veel breder dan energie en is soms zelf contradictorisch aan een energetisch gebouw.”

Wat er niet expliciet in GRO staat, maar wel de geest ervan uitmaakt is de koolstofarme doelstelling 2050. “GRO verbiedt nog niet expliciet de gascondensatieketel, maar een beleidskeuze dienaangaande -wat de zorginfrastructuur betreft- zit er waarschijnlijk vroeg of laat aan te komen”, zegt Thomas Feys. “De lijn die we aanhouden is dat het afgiftesysteem op lagere temperatuur moet zijn. Radiatoren op hoge temperaturen zijn in lijn daarmee problematisch. Op de lange termijn zijn koolstofarm en hernieuwbare energie de norm. Ik zie bij nieuwbouw vooral een verschuiving van energie nodig voor verwarming naar alle energie voor elektrische toestellen, vooral voor ventilatiegroepen.”

2023: HET GRO-ADDENDUM

VIPA liet in 2021 een studie uitvoeren door een consortium van het departement architectuur van de KU Leuven in samenwerking met onder andere VR Architects+Engineers en Archipelago om hiaten te vinden en aan te passen criteria te definiëren. “De specificiteit van zorginfrastructuur vereist dat”, benadrukt Thomas Feys. “We zijn volop aan het werk aan het zorgspecifieke addendum. Dat gaat dieper en is toepasbaar naast het basisinstrument. Het opzet is dat het addendum uiterlijk in 2024 in voege treedt. Het is ook de bedoeling om verder regelmatig te blijven updaten, want in de wereld van duurzame technieken is dat een absolute must. Op vlakken van materiaalgebruik, labels, regenwaterrecuperatie, zomercomfortparameters staat de evolutie niet stil. En er is de doelstelling om bijna energieneutraal te gaan en te streven naar de Nearly Zero Energy Building.”

“In de loop van 2022 werden er al opleidingssessies ingericht over het GRO addendum om meer duiding te geven. Nu mikken we vooral op architecten”, zegt Thomas Feys. De laatste sessies gaan in detail in op de criteria. Doel is dat het framework van duurzame infrastructuur van GRO zowat inherent wordt aan het ontwerpproces. Dat een architect mee is met het verhaal en dat die los van het feit dat het een ‘VIPA project’ is gewoon volgens bepaalde principes werkt. Het framework van GRO kan zo de geest gaan bepalen van projectontwerp voor de hele zorgsector.”

“PVT-installatie kan ook interessant zijn voor passieve grondkoeling warmtepompen”

Hybride zonnepanelen of fotovoltaïsche-thermische panelen (PVT) zijn panelen die naast zonne-energie ook warmte voor sanitair gebruik opwekken. Toch is er buiten de klassieke toepassingen om (elektriciteit plus warm water) meer mogelijk met PVT.

“Voor de energiefactuur en een transitie naar duurzaamheid zijn PV-panelen of zonnecollectoren natuurlijk erg nuttig”, zegt Matthias Zuliani, energie-expert bij Ingenium. “De meeste zorgorganisaties hebben al zonnepanelen. Daarom bekijken we ook innovatieve oplossingen rond lichtgewichtpanelen die betaalbaarder en ook rendabeler geworden zijn. Zo kunnen we ook alternatieve ruimtes onderzoeken voor de plaatsing van PV-installaties. We krijgen nu bijvoorbeeld vaak de vraag om zonnepanelen voor parkings te onderzoeken op haalbaarheid. De zonnepanelen dekken tussen de 5 en de 20 procent van het energieverbruik, dus ze vormen een essentiële energieschakel.”

“

Dat zijn zeker interessante combinaties, maar ze maken de energie-installatie wel complexer. Case per case te bekijken dus.

PVT: VOOR BEPERKT DAKOPPERVLAK

Een alternatief zijn PVT-panelen die naast zonne-energie ook warmte voor sanitair gebruik opwekken. Een PVT-paneel wordt verbonden met een sanitair opslagvat en werkt als een klassieke zonneboiler. “PVT-panelen worden veel minder weerhouden in onze projecten”, vervolgt

Matthias Zuliani. “De technologie heeft zijn toepassingen, maar is complexer om te integreren. Er moeten keuzes gemaakt worden. Bij een beperkte dakoppervlakte kunnen PVT-panelen een optie zijn, want ze combineren elektriciteit en warmte. Het is een samenvoeging van twee interessante technologieën, maar alles inbegrepen ligt het samengevoegde rendement van beide systemen wat lager.”

Anderzijds bieden PVT-panelen meer mogelijkheden dan enkel elektriciteit en warm sanitair water. “Ik denk aan geïntegreerde toepassingen waarbij het zonneboilergedeelte gebruikt wordt om een grondgekoppeld bronsysteem van warmtepompen met extra warmte te laden (winter en tussenseizoen) of zelfs bij te koelen (zomer). Zeker in de zomer is dat nuttig, want de bodem mag niet te warm zijn om passief te kunnen koelen. Overdag wordt de PVT-installatie dan gebruikt om warmte op te wekken, bijvoorbeeld voor sanitair warm water, en 's nachts om via straling koelte af te geven om de bronnen te regenereren. Het laden van een BEO-veld in functie van de passieve koeling is dus een goede toepassing van PVT-panelen. Dat zijn zeker interessante combinaties, maar ze maken de energie-installatie wel complexer. Case per case te bekijken dus.”

KOSTPRIJS PER EENHEID HOGER

Zonnecollectoren of PV-panelen vormen een mature markt waar de prijzen gezakt zijn en waarin het vertrouwen groot is. De markt voor PVT-panelen is minder uitgebreid

A black and white portrait of Matthias Zulian, a man with short hair, smiling slightly. He is wearing a light-colored collared shirt. The background is dark and out of focus.

“

Bij een beperkte dakopperlakte kunnen PVT-panelen een optie zijn, want ze combineren elektriciteit en warmte. Het is een samenvoeging van twee interessante technologieën, maar alles inbegrepen ligt het samengevoegde rendement van beide systemen wat lager.

MATTHIAS ZULIAN

Ingenium

waardoor de volumes een stuk kleiner zijn en de kostprijs per eenheid relatief hoog blijft. “Die technologie breekt wat minder snel door”, zegt Zuliani. “Een ander nadeel is dat je twee technologieën combineert – elektriciteit en een hydraulische toepassing, want een PVT komt met een opslagvat voor het warme water – waarbij installateurs niet altijd kennis van beide systemen in huis hebben.”

HYGIËNE EN VEILIGHEID

Het aspect hygiëne en veiligheid speelt extra mee in de zorg en bij ‘water’ denken we ook aan legionella. “Een klassiek zonneboilersysteem levert hogere temperaturen dan een PVT-systeem”, zegt Zuliani. “Voor beide systemen – zonneboiler en PVT – moeten de legionella-eisen strikt gevolgd worden. De klassieke manier is de

thermische opstook boven de 60°C waarbij het opslagvat geregeld thermisch wordt opgestookt via de ketel of de HT-warmtepomp. Anderzijds zijn er natuurlijk de alternatieve maatregelen voor legionellabeheersing die toegevoegd worden aan het water om bacteriegroei af te remmen waardoor de thermische opstook niet meer nodig is en op lagere watertemperaturen kan gewerkt worden wat energetisch gezien interessanter is. Dit is zeker nuttig naarmate er meer PVT-panelen in combinatie met warmtepompen geplaatst worden.” Die hybride warmtepomppanelen zijn een andere vorm van hybride panelen en renderen het hele jaar door op veel lagere temperaturen.

Nieuwe verplichtingen voor niet-residentiële gebouweenheden vanaf 1 januari 2023

Hoe ver staat uw zorginstelling met de verplichtingen rond energiebesparing?

Tegen 2050 moet het niet-residentiële gebouwenpark in Vlaanderen koolstofneutraal zijn. Om dat ambitieuze doel te bereiken, zijn er nieuwe verplichtingen voor dat type gebouwen. Voor nieuwe eigenaars van niet-residentiële gebouweenheden werd op 1 januari 2022 al de renovatieverplichting ingevoerd. Daaraan moet binnen de vijf jaar na een overdracht (zoals verkoop, volledige schenking...) voldaan zijn. Niet-residentiële eenheden moeten, afhankelijk van hun energiegebruik, bovendien over een energieaudit, een energiebalans, en/of een energieplan beschikken. Dat geldt ook voor zorgorganisaties. Vanaf 2023 wordt het nieuwe energieprestatiecertificaat voor niet-residentiële gebouweenheden EPC NR ingezet.

Tegen 2026 komt er een algemene EPC-labelplicht aan: dan zal het voor elke grote niet-residentiële gebouweenheid verplicht worden om over een EPC NR te beschikken. Zorgorganisaties die behoren tot de doelgroep moeten dus rekening houden met dat nieuwe EPC NR. Maar geen paniek: de invoering gebeurt stapsgewijs en begint in januari 2023 enkel bij overdracht of huur.

EEN EPC-LABEL OP BASIS VAN HERNIEUWBARE ENERGIE

“Een energieprestatiecertificaat (EPC) bestaat al langer voor woningen en appartementen en voor kleinere niet-residentiële eenheden (EPC kNR)”, schetst Barbara Wauman, technisch expert van het team Methodieken bij het Vlaams Energie- en klimaatagentschap. “Het nieuwe EPC NR voor grote niet-residentiële gebouwen heeft een tijd op zich laten wachten, maar aanpak en methodiek zijn dan ook volledig nieuw.”

Een EPC voor woningen en kleine niet-residentiële eenheden wordt opgemaakt op basis van de theoretische berekening van een ‘energiekengetal’. Bij dat kengetal hoort een bepaald energielabel: van F (slecht-rood) tot A (goed-groen). “Voor grote niet-residentiële eenheden wordt het energielabel niet bepaald door de theoretische berekening van de energieprestatie, maar door het aandeel aan hernieuwbare energie dat door de niet-residentiële eenheid wordt opgewekt en gebruikt. En dat aandeel wordt bepaald door metingen van het energiegebruik. Daarnaast wordt ook een theoretisch berekende waarde voor de

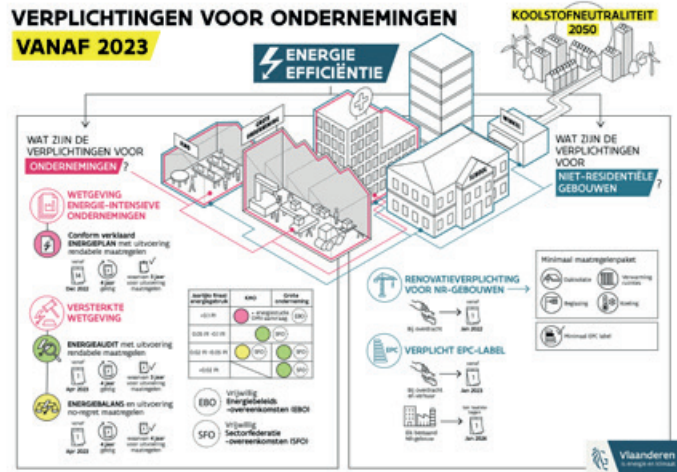
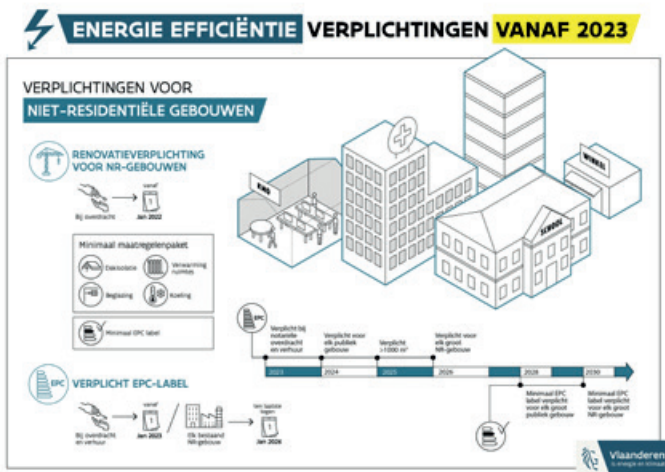
energiezuinigheid (de ‘energiescore’) op het EPC vermeld”, vervolgt Barbara Wauman.

Voor het eerst wordt het EPC-label van een gebouw bepaald op basis van het werkelijk gebruik. Dat betekent dat er metingen nodig zijn. “De verzameling van meetgegevens is geen kleine opdracht”, geeft Barbara Wauman nog mee. “Daarom is het vooral belangrijk dat de organisaties zo vroeg mogelijk beginnen met het verzamelen van representatieve meetgegevens. Deze moeten minstens één volledig jaar beslaan. Wil je een EPC NR opmaken tegen 1 januari 2025, dan moet je ten laatste starten met metingen opnemen op 1 januari 2024. Tijdig data verzamelen is dus essentieel.”

TOOL VOOR TRANSITIE NAAR KOOLSTOFNEUTRALITEIT

Het belang van het EPC NR zal toenemen, van louter informatief document bij verkoop en verhuur, naar een algemene verplichting. “De eerste EPC NR’s worden opgemaakt voor nieuw afgesloten huurcontracten of overdrachten, dus vanaf het tekenen van elke notariële akte en nieuw huurcontract vanaf 1 januari 2023. De verplichte aanwezigheid van een EPC NR zal stap voor stap verscherpen tot elke grote niet-residentiële gebouweenheid in 2026 over een EPC beschikt, dus ook zonder overdracht of verhuur.”

“Op termijn kan ook opgelegd worden om een bepaald minimumlabel te behalen”, vervolgt ze. “Het EPC NR wordt dus een tool om toe te werken naar koolstofneutraliteit



in de vorm van een A-label voor 100 procent aandeel hernieuwbare energie tegen 2050.”

“Tot op heden bestaat er ook het aparte certificaat EPC publiek. Publieke instellingen, zoals ook erkende openbare welzijns- en gezondheidsinstellingen, moeten dat afficheren voor een publieke inzage in de energieprestatie van een gebouw. Het EPC publiek verdwijnt en wordt vervangen door het nieuwe algemene EPC NR. Is er nog een geldig EPC publiek, dan mogen grote gebouwen het gebruiken tot 1 januari 2024, kleine tot 1 januari 2025.”

SANCTIONEERBAARHEID EN KOSTEN

Verplicht betekent ook sanctioneerbaar. “Enerzijds is er een sanctie voor het niet hebben van een EPC bij overdracht of verhuur en anderzijds in het kader van de algemene EPC verplichting”, legt Barbara Wauman uit. “Ten tweede zal er ook een sanctionering zijn voor het niet behalen van een minimumprestatie op het vlak van het aandeel hernieuwbare energie. Hoe die sanctie voor het niet behalen van de minimale labelplicht eruit zal zien, is nog niet bekend. In het kader van de renovatieverplichting voor niet-residentiële gebouwen bij overdracht kan de sanctie variëren tussen 500 en 200.000 euro.”

“Het EPC NR wordt opgemaakt door een energiedeskundige type D. “Een nieuw type energiedeskundige. Vanaf eind oktober worden examens ingericht om erkend te worden als deskundige type D. De kost voor de eigenaar om een EPC NR op te maken, wordt bepaald door de energiedeskundige en hangt onder meer af van de grootte van het gebouw en de complexiteit van het energiesysteem. Een eerste opmaak vereist sowieso de inspectie van gebouwschil, installatie en een reeks opmetingen van het energiegebruik.”

DE ENE ENERGIEMAATREGEL SLUIT DE ANDERE NIET UIT.

Een EPC NR stelt een zorginstelling niet vrij van andere energieverplichtingen, zoals de nieuwe versterkte

wetgeving voor ondernemingen. Tine Pieters (Team beleid energie efficiëntie): “Naast de renovatieverplichting, treedt eind dit jaar ook de nieuwe versterkte wetgeving voor ondernemingen in werking. Het energiegebruik van het gebouw bepaalt daarbij de indeling als onderneming. Ondernemingen met een energieverbruik tussen 0.05 en 0.1 petajoule (PJ) moeten tegen uiterlijk 1 april 2023 een energieaudit hebben opgesteld. Deze met een energiegebruik tussen 0.02 en 0.05 PJ moeten tegen uiterlijk 1 april 2023 een energiebalans hebben opgesteld. Energie-intensieve ondernemingen (energiegebruik groter dan 0.1 PJ) moeten tegen 14 december 2022 over een conform verklaard energieplan beschikken.”

“Een ziekenhuis kan – en zal meestal – een energie-intensieve onderneming zijn”, verduidelijkt Tine Leroux (Team beleid energie efficiëntie). “Voor die categorie werd de wetgeving aangescherpt. Vroeger was de drempel een energieverbruik van 0.5 PJ per jaar. Dat wordt nu verlaagd naar 0.1 PJ. Ziekenhuizen die gecatalogeerd worden als energie-intensieve onderneming moeten een energieplan opstellen en conform laten verklaren.”

Barbara Wauman: “Belangrijk: ook al is een gebouw onderhevig aan het versterkt wetgevend kader en het een conform verklaard energieplan, de energiebalans of een verplichte audit moet opmaken, is het is daarom niet vrijgesteld van de nieuwe EPC NR-plicht. Het versterkt wetgevend kader focust vooral op de werking van de organisatie en het daaraan gekoppelde energieverbruik, het EPC NR is gelinkt aan de bouwprestatie.”

Meer informatie:

www.vlaanderen.be/energieprestatiecertificaat-voor-een-niet-residentieel-gebouw-epc-nr

Een gezond binnenklimaat is meer dan ooit belangrijk

“We zoeken steeds naar de juiste oplossing”

Luchtbevochtiging draagt bij aan een gezond binnenklimaat. Het coronavirus maakte duidelijk hoe belangrijk dat is. DriSteen heeft voor elke situatie een passende oplossing met aandacht voor ecologische en duurzame aspecten. Ook de economische factor speelt een rol, gezien de huidige prijzen op de energiemarkt.

Covid-19 drukte ons met de neus op de feiten: om de hoeveelheid CO₂ binnen de perken te houden, is het belangrijk om ruimtes goed te verluchten. Dat kan door de ramen open te zetten, of door een ventilatiesysteem te plaatsen. Een mogelijk nadeel is dat de binnenlucht daardoor sneller kan uitdrogen, wat betekent dat ook luchtbevochtiging nodig is. In sommige gevallen is de binnenlucht meer vervuild dan buiten. Oorzaken zijn een slechte ventilatie of geen goede vochtigheidsgraad.

VOLLEDIGE GEBOUW

“Het binnenklimaat wordt bepaald door temperatuur en vochtigheid. Vooral in de winter is bevochtiging heel belangrijk omdat de lucht dan droger is. Dat kan een probleem zijn voor de gezondheid of voor het werken met vochtgevoelige producten. In ziekenhuizen en woonzorgcentra is er steeds meer vraag naar een professionele aanpak. Vroeger ging het in ziekenhuizen over bijvoorbeeld het operatiekwartier, de recovery afdeling of de afdeling brandwonden, maar we merken een sterke tendens om het hele gebouw aan te pakken. Dat zorgt voor meer comfort in de kamers en is veel aangenamer voor de patiënten en bezoekers. Zeker bij nieuwere bouwprojecten is er de vraag naar een totaalpakket. Dat was bijvoorbeeld het geval in ziekenhuis Sint-Maarten in Mechelen en AZ Delta in Roeselare. Bij een te lage vochtigheid zijn virussen langer actief en dat wil de zorgsector uiteraard vermijden”, zegt Christel Naenen van DriSteen Belgium.

ONTZORGEN

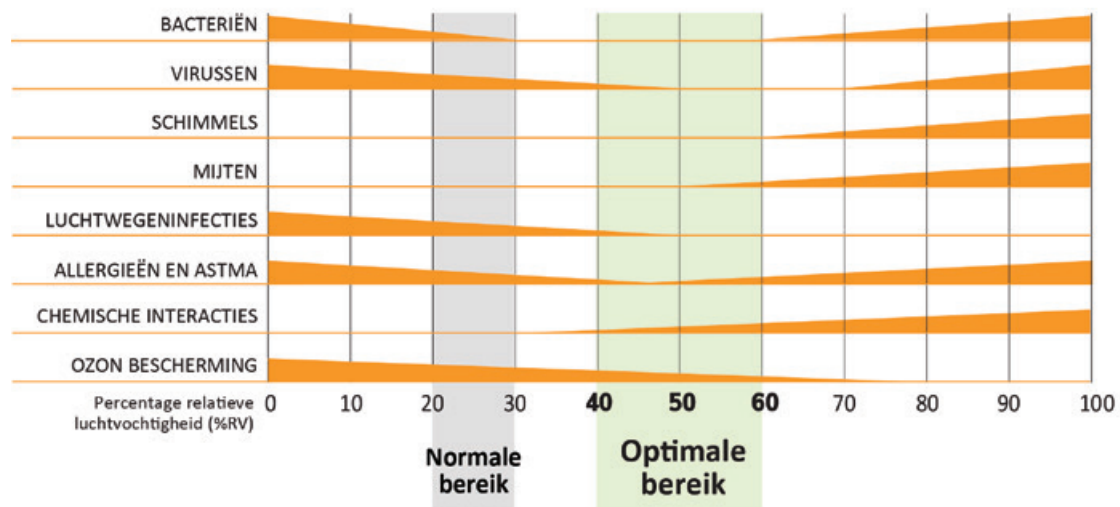
DriSteen is een Amerikaans bedrijf en heeft ervaring sinds 1965. Er is heel wat expertise op het vlak van innoveren en het ontwerpen van hoogstaande bevochtigingssystemen.

DriSteen Belgium is een toonaangevende speler op de Belgische en Luxemburgse markt. De klanten kunnen zorgorganisaties zijn, maar ook kantoren, musea en bedrijven zijn vragende partij. Sales Manager Marc Briers: “Als organisatie kunnen we het volledige pakket aanbieden. We staan in voor een perfecte luchtbevochtiging, maar pakken ook alles aan dat er mee samenhangt. Dat is dan onder meer de waterbehandeling, het onderhoud, het onderhoudscontract. We kunnen een ziekenhuis of elke andere klant totaal ontzorgen zodat ze een goed en gezond klimaat kunnen garanderen.” DriSteen heeft naast de verkoopdienst ook een eigen studiedienst en een technisch team. Klanten zijn op die manier verzekerd van een uitstekende, volledige dienstverlening.

DUURZAAM

Marc Briers: “We hebben duurzame oplossingen. Stoom is steriel, wat uiteraard heel belangrijk is in een ziekenhuis. Op het vlak van duurzaamheid is het essentieel hoe de stoom wordt opgewekt. Daarnaast zijn er ook duurzame adiabatische systemen.” Het Universitair Ziekenhuis Antwerpen koos voor een adiabatisch systeem van DriSteen: B-Eco. Het systeem vernevelt de lucht op lage druk en beschikt over een naverdampingspakket: een tweetryhybride werking. Pluspunten zijn de lage luchtzijdige drukval en een heel nauwkeurige regeling van de hoeveelheid water die in de luchtstroom wordt verneveld. Er is dus weinig elektriciteit nodig en het garandeert optimale hygiëne. Er zijn geen bijkomende producten nodig om ziektekiemen te vermijden, zoals chemicaliën of biocides. Dat kan omdat er met RO-water wordt gewerkt. RO staat voor Reverse Osmosis, omgekeerde osmose. Ook zijn er geen transmissie- en condensatieverliezen. Het is

Optimale relatieve luchtvochtigheid voor een gezond binnenklimaat



De grafiek laat de activiteit van bacteriën, virussen en allergieën zien, in functie van het percentage relatieve luchtvochtigheid

energie-efficiënt omdat het warmte aan de luchtstroom onttrekt voor de verdamping van het water. Resultaat: de luchtvochtigheid stijgt, de luchttemperatuur daalt. Het is dus uitstekend voor situaties waar zowel koeling als bevochtiging nodig zijn.

VDI 6022 CERTIFICAAT

De ervaring met UZA toont duidelijk aan dat we de nodige garanties op het vlak van hygiëne kunnen voorleggen. We beantwoorden aan de VDI 6022 norm, dat biedt een bijkomende veiligheid. Om het certificaat te verkrijgen, werden we grondig getest. VDI 6022 werd ontwikkeld door Duitse ingenieurs. De norm is gericht op gezonde lucht in gebouwen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de constructie, de kwaliteit van het water etcetera. Het certificaat is belangrijk, het geeft soms de doorslag om met DriSteen samen te werken. Er zijn ook spelers op de markt die aangeven dat ze de normen volgen, maar dat is totaal verschillend van de erkenning om het certificaat te halen.”

MAATWERK

DriSteen biedt verschillende mogelijkheden. Voor de autonome stoomproductie zijn er elektrische, gasgestookte of stoom-tot-stoom stoombevochtigers. De verdeling van de stoom kan via een enkelvoudige stoom verdeelbuis of een systeem van meerdere verschillende buizen: Rapidsorb of Ultrasorb. Het aantal stoomverdeelbuizen bepaalt de stoomabsorptielengte en kan tot 150 mm worden beperkt. Klanten kunnen bij DriSteen rekenen op maatwerk, telkens rekening houdend met de energiekosten en duurzaamheid. Dat is gezien de huidige energieprijzen echt wel essentieel. “Een economische keuze gaat niet altijd hand in hand met duurzaamheid. Het komt er

dus op aan de juiste oplossing te kiezen. Elke situatie bekijken we heel grondig. Luchtbevochtiging omhelst veel meer dan alleen maar het plaatsen van een toestel. Onze vakkennis is de beste garantie op een gezond binnenklimaat. Maatwerk is het sleutelwoord: in functie van beschikbare afmetingen, maximaal toegelaten stoomabsorptielengte, luchttemperatuur, capaciteit kg/h... worden de stoombevochtiger en/of stoomverdeling in ons eigen softwareprogramma berekend. Klanten kunnen zeker zijn van een steeds optimale en bedrijfszekere werking en regeling van de luchtbevochtiging.”

WELZIJN

Christel Naenen en Marc Briers wijzen er op dat een gezonde luchtvochtigheid steeds belangrijker wordt. Ook de regelgeving speelt daar op in, zoals de Codex Welzijn op het werk. Het is een wetboek met bepalingen over arbeidsongevallen, psychosociale risico's op het werk, omgevingsfactoren enzovoort. Zo moeten werkgevers er voor zorgen dat de CO₂-concentratie lager is dan 900 ppm of dat er een minimaal ventilatiedebiet is van 40 m³/h per persoon. De luchtvochtigheid moet tussen 40 en 60% liggen, vroeger was dat 30 tot 70%. Een gezond binnenklimaat vermindert het risico op de verspreiding van bacteriën en virussen. Dat betekent een lager ziekteverzuim. Slechte lucht veroorzaakt immers klachten zoals oogirritatie, een droge keel of hoofdpijn. Het is dus belangrijk niet alleen aan ventileren te denken, maar ook aan een goede luchtvochtigheid. Op die manier wordt het welzijn versterkt.

www.dristeembelgium.be

Project in de kijker - Nieuwe Zorgcampus opent in mei de deuren

“Uniek verlichtingssysteem met verschillende functies”

Zorgcampus Sint-Pietersmolenwijk is een omvangrijk bouwproject van Mintus en De Blauwe Lelie. Er is veel openheid door de verschillende patio's en grote ramen. Het ontwerp is gebaseerd op de principes van kleinschalig wonen. Belangrijk: het is ook een duurzaam gebouw.

De afwerking van de nieuwe Zorgcampus Sint-Pietersmolenwijk in Brugge is volop aan de gang. Het wordt de grootste site van welzijnsorganisatie Mintus. De opening is gepland voor mei 2023. In het woonzorgcentrum is er plaats voor 232 bewoners. Er is voorts nog een centrum voor dagverzorging waar dertig mensen terecht kunnen. “Samen met De Blauwe Lelie voorzien we ook kinderopvang. De ervaring van andere projecten leert dat het een prima combinatie is. Zowel de ouderen als de kinderen hebben er heel veel aan. De interactie zorgt voor levendigheid. We voorzien ook buitenschoolse opvang. Die ruimte kan overdag dienst doen als leslokaal voor studenten verpleegkunde. Hiervoor werken we samen met Vesalius Verpleegkunde. Studenten kunnen zo onmiddellijk met het werkveld kennismaken en dat is een verrijking”, zegt Ann Vandycke, Adviseur Architect Technische Dienst bij Mintus. Voor de verschillende initiatieven is er telkens een aparte ingang voorzien.



GEBORGEN

Hoewel het om een groot project gaat, heb je niet het gevoel in een enorm gebouwencomplex rond te lopen. Het concept gaat uit van de principes van kleinschalig genormaliseerd wonen. Er is een sterke, persoonsgerichte aanpak met veel aandacht voor zorg op maat. “Ruimtelijk is het een sterk concept, we slaagden erin een huiselijke sfeer te realiseren. Het voelt heel aangenaam door het vele daglicht”, zegt Ann Vandycke. Bewoners vinden er rust, maar er is ook een grote belevingswaarde.

Er zijn vijf blokken, telkens met patio's en grote ramen. Bewoners kunnen ook als ze in bed liggen, naar buiten kijken. Voor de bewoners die met dementie kampen, zijn de patio's een uitstekende, veilige oplossing.

De Zorgcampus ligt in een groene omgeving en dat wordt optimaal benut. Architecten Gino Debruyne en Bert Masselus slaagden erin om een gevoel van openheid te creëren. Door het vermijden van ellenlange gangen en een doordachte indeling ontstaat er geborgenheid. De coördinatie van de werken gebeurde door Bopro. “Corona stelde woonzorgcentra op de proef. We hielden ons concept opnieuw grondig tegen het licht. Er kwamen extra deuren zodat we nu ook subgroepen van zes tot acht personen kunnen maken, mocht een quarantaine nodig zijn”, zegt Ann Vandycke.

ENERGIE EN COMFORT

Er werd een dynamische simulatiestudie uitgevoerd. Daarin wordt bekeken hoe het gebouw zal presteren op het vlak van energieverbruik en comfort. Factoren zoals het buitenklimaat, luchtvochtigheid en zonnestraling spelen



een rol. Als je alles in kaart brengt, krijg je een beter beeld van de gebouwprestatie en kan je gericht bepaalde ingrepen doen. Of je kan varianten berekenen die nog efficiënter zijn. Eens het gebouw er staat, komt het er op aan alles goed te laten werken. GBS is een gebouwenbeheersysteem dat door het monitoren van enkele parameters toelaat om installaties optimaal te laten werken. Mogelijke defecten worden daarmee ook snel opgespoord.

Het gaat om een toekomstgericht gebouw met veel aandacht voor de binnen- en buitenruimte. De oriëntatie van het gebouw laat veel zoninval toe. Er zijn ruime terrassen, deels overdekt. Die dienen als natuurlijke zonwering. Waar nodig wordt extra zonwering voorzien. Voor de bewoners is het absoluut een meerwaarde: ze kunnen vlot vanuit hun kamer naar buiten om op het terras te zitten.

Die terrassen hebben geen tussenschotten zodat bewoners er een korte wandeling kunnen maken of elkaar opzoeken. De overgang naar het terras is vlak om struikelen te vermijden. De terrassen geven uit op de patio, de interactie met het groen is rustgevend. “Het gebouw is prima geïsoleerd, waardoor het op warme zomerdagen behoorlijk koel blijft. Ook in de winter blijft de temperatuur vrij goed”, zegt Ann Vandycke.

Er is intelligente verlichting die alleen brandt als er te weinig daglicht is. “In de gangen combineren we verschillende lichtfuncties in een doorlopende lijn, een concept van 25-8. Er is de klassieke verlichting, maar ook signalisatie bij een oproep is mogelijk. We stapten af van de lampjes bij de kamerdeur. Leuk is dat je door te spelen met kleur een specifieke sfeer kan creëren, bijvoorbeeld rond de





Corona stelde woonzorgcentra op de proef. We hielden ons concept opnieuw grondig tegen het licht. Er kwamen extra deuren zodat we nu ook subgroepen van zes tot acht personen kunnen maken, mocht een quarantaine nodig zijn.

ANN VANDYCKE

Mintus

kerstperiode of bij een belangrijke voetbalwedstrijd. In noodsituaties geeft de verlichting aan welke evacuateroute je moet volgen. Al deze functies zitten in één armatuur. Het is vrij nieuw. Er waren testcases bij kleinere projecten, maar wij zijn, voor zover we het weten, het grootste woonzorgcentrum dat er mee werkt.” Pluspunt is ook dat je minder energie verbruikt omdat je geen verschillende systemen nodig hebt.

GEOthermie

Duurzaamheid is essentieel omwille van de klimaatcrisis, bovendien zijn er de sterk gestegen energieprijzen. Er werden verschillende technieken toegepast. Zorgcampus Sint-Pietersmolenwijk gebruikt geothermie. BEO staat voor boorgat energie opslag, BKA voor betonkernactivering. De bodem dient hier als bron voor warmte of koelte, afhankelijk van het seizoen.

Er is ook aansluiting op het warmtenet van IVBO voor warm water en als back-up voor de verwarming. IVBO is een intergemeentelijke samenwerking voor afvalverwerking in de Brugse regio. Dit levert restwarmte op die kan gebruikt worden voor sanitair warm water. Het onderstation voor de afstandsverwarming wordt in de ondergrondse garage

geplaatst zodat er geen extra gebouw nodig is en het landschap minder wordt belast.

Voor elektriciteit wordt zoveel mogelijk van zonnepanelen gebruik gemaakt. Het verluchtingssysteem maakt gebruik van warmterecuperatie via een warmtewiel.

MATERIALEN

De materiaalkeuze straalt soberheid uit. Her en der wordt een zachte accentkleur aangebracht, zoals olijfgroen of mosterdgeel. Felle kleuren geven teveel prikkels en dat is voor sommige bewoners storend.

Het principe LFC, life cycle cost, werd toegepast. Factoren zijn duurzaamheid, levensduur en onderhoudsgemak. Er wordt gekeken naar het totale plaatje van productie tot het einde van het gebruik. “Het gaat vooral om eerlijke materialen. Die zijn soms iets duurder, maar wel heel resistent.”

Niet alleen de materialen werden gecontroleerd op duurzaamheid, ook de bedrijven zelf. Vraag is dan of ze een duurzaamheidsplan hebben, of ze materialen terugnemen om eventueel te hergebruiken, of ze zelf



In cijfers

- Het woonzorgcentrum biedt plaats aan 232 bewoners. De kamers worden over zeven clusters gespreid.
- In het centrum voor dagverzorging kunnen 30 mensen terecht.
- Het kinderdagverblijf biedt plaats aan 36 kinderen.
- In de buitenschoolse opvang is er plaats voor 42 kinderen, tot twaalf jaar.
- Er is werkgelegenheid voor ruim 167 voltijdse medewerkers.
- Oppervlakte terrein: 28.478 m², waarvan 25,1 procent bebouwd is.

werken met recuperatiemateriaal enzovoort. Ann Vandycke geeft aan dat er bij verschillende aanbestedingen ook sociale clausules werden opgenomen. Bedrijven krijgen zo de stimulans om bijvoorbeeld in te zetten op sociale tewerkstelling of opleidingen.

GROENZONES

Overal op het terrein komt er maximaal waterdoorlaatbare verharding. Bij hevige stortbuien wordt het regenwater vertraagd geloosd. "We gaan verharding tegen door te werken met zogeheten karresporen. Op die manier heb je twee stroken die verhard zijn, maar daartussen is er gewone aanplanting. De keuze gaat naar groenpartijen die water kunnen stockeren om droge periodes te overbruggen. We streven naar een ontwerp met zo weinig mogelijk biomassa. De aanleg is gericht op onderhoudsgemak en het beperken van tuinafval. Er komt een schapenweide en een zone die relatief wild is en wordt aangelegd in analogie met de Assebroekse Meersen hier in de buurt. Daar vind je veel wilde bloemen." Het kinderdagverblijf heeft een eigen omheinde tuin die speels wordt aangelegd. Voor de aanplanting dicht bij het gebouw, viel de keuze op kruiden, bodembedekkers,

en op bloemen waar bewoners eventueel bloemstukken mee kunnen maken. Ook oudere plantensoorten die bewoners wellicht van vroeger herkennen, krijgen er een plaats.

COMFORT

Veel details dragen bij aan het wooncomfort. In de gangen zijn er ergonomische handgrepen die iets platter zijn dan de klassieke ronde en daardoor meer houvast bieden. De kamers zijn gerieflijk en lichtrijk. Er is bijvoorbeeld plaats voorzien voor persoonlijke spulletjes, zoals foto's of een souvenir.

In een gemeenschappelijke ruimte kunnen bewoners een familiefeestje organiseren. De cafetaria en de leefruimtes kunnen eventueel gesplitst worden. Zo kan erin het ene deel een activiteit plaatsvinden, terwijl het andere deel cafetaria of leefruimte blijft. Handig zijn ook het kapsalon en de ruimtes voor kinesitherapie en de tandarts. Alvast een deel van de bewoners van wzc Minnewater zal verhuizen naar de nieuwe site. Dat gebouw is toe aan renovatie, maar omwille van de historische waarde van het gebouw, kan niet alles aangepast worden aan de huidige woonnormen.

Van de werkvloer naar (en vooral achter) het podium

Al 18 jaar werkt Will Van Campenhout bij begeleidingscentrum Spermalie. Hij begon er als elektricien en is vandaag verantwoordelijke voor de technische dienst. Die job doet hij met veel bevoegenheid, want stilzitten is niets voor hem. Naast zijn uren kan je Will Van Campenhout ook vinden in het theater, waar hij zijn technische én creatieve ziel kan uitleven.

Twijfels over de richting van zijn loopbaan heeft Will Van Campenhout nooit gehad. Op de basisschool al viel zijn bijzondere interesse voor techniek op, en dan vooral in alles wat met elektriciteit te maken heeft. “In het tweede leerjaar waren de kerstlichtjes van de klaskerstboom kapot. Ik weet nog goed dat ik tegen de juf zei: ‘geef maar met mij mee, ik regel dat.’ De volgende dag brandden ze weer.”

Will Van Campenhout had al op jonge leeftijd verrassend veel technisch inzicht. Dat ontwikkelde hij door steeds weer te onderzoeken hoe de zaken in elkaar zitten en daar dan mee aan de slag te gaan. “Achteraf gezien was ik best pienter op dat vlak”, geeft hij toe. “In het tweede leerjaar moest je mij het verschil tussen een serie- en een parallelschakeling niet uitleggen. Dat wist ik.” In het secundair wilde hij dan ook elektriciteit studeren. “De leerlingenbegeleiders raadden het me af. Ik was geen hoogvlieger op vlak van wiskunde. Dat ging me te moeilijk zijn, voorspelden ze, maar ze hadden ongelijk. Gelukkig steunden mijn ouders me wel.”

Na zijn studies ging Will Van Campenhout aan de slag in de privésector. De eerste twee jaar werkte hij bij een bedrijf dat spuitcabines bouwt. Daarna was hij twee jaar aan de slag bij een bedrijf dat rolbruggen bouwt. “Ik werkte telkens op verplaatsing in België en soms zelfs daarbuiten. Uiteindelijk ging het niet zo goed met dat bedrijf. We moesten af en toe eens doppen. Dat was niets voor mij.” Een kennis liet weten dat ze een elektricien zochten bij begeleidingscentrum Spermalie van De Rade, en zo kwam Van Campenhout aan boord.

VAN DE WERKVLOER NAAR HET BUREAU

De Rade begeleidt personen met een beperking of ontwikkelingsproblemen. Het is een expertisenetwerk voor buitengewoon onderwijs, maar ook volwassenen kunnen er terecht. Spermalie is één van de campussen in Brugge.

De technische dienst staat er in voor het algemeen onderhoud. Dat zijn de typische zaken zoals piepende deuren, verstoppingen, lekken, alles rond telefonie, controles uitvoeren, onderhouden van tuinen, schilderwerken en defecte lampen, maar ook op maat gemaakte zorghulpmiddelen voor bewoners moeten gebouwd worden, zoals bedboxen. De vakantieperiodes worden benut voor grotere renovatiewerken.

“Dat ik nu niet meer op verplaatsing moet, is aangenaam”, vertelt Van Campenhout. “Ook de familiale sfeer bij De Rade vind ik tof. Je kan onmogelijk iedereen kennen, want de organisatie telt ongeveer 1.200 medewerkers, maar ik kan veel gezichten wel plaatsen.”

Het mag gezegd worden: Will Van Campenhout is zeer tevreden met zijn job. “Ik startte als elektricien op de werkvloer en dacht: goed, dit is voor de rest van mijn dagen. Pas op: daar was ik erg blij mee. Later kwam daar wat bureauwerk bij. Toen dacht ik opnieuw: dit werk kan ik wel tot het einde van mijn carrière doen. Vandaag zit ik bijna uitsluitend op het kantoor als leidinggevende van een team van ongeveer vijftien werknemers. Alle kansen die ik krijg, neem ik met plezier aan.” Dat geen enkele dag verloopt



zoals gepland, neemt hij er graag bij.

DE START VAN EEN PRODUCTIE

Vandaag werkt Will Van Campenhout nog zelden op de vloer, maar zijn technische skills onderhoudt hij als theatertechnicus. “Ook die interesse koesterde ik als kind al”, vertelt hij. “In de jeugdbeweging, waar ik vele jaren gesleten heb, organiseerden we iedere paasvakantie een toneelvoorstelling. Iemand moest verantwoordelijk zijn voor de techniek. Dat was natuurlijk weer een werkje dat op mijn lijf geschreven was.” De jeugdbeweging was maar blij met het manusje-van-alles. Toen een oud-leider en toneelregisseur iemand zocht om in zijn toneelvereniging de techniek te doen, wist hij waar aankloppen. “Dat is inmiddels ruim twintig jaar geleden”, vertelt Will Van Campenhout.

“Bij een toneelproductie moet je echt vanaf nul beginnen.” Het Madeleintje, de toneelgroep waarvoor Van Campenhout zich – voor alle duidelijkheid: als vrijwilliger – engageert, heeft een klein zaaltje. “Een tribune en een podium, dat is het. Maanden voordat de productie start, overleg ik met de regisseur wat de wensen zijn op vlak van techniek”, legt hij uit. “Vervolgens bekijk ik wat technisch mogelijk is en doe ik de nodige reserveringen. Op basis daarvan maak ik dan ook een lichtplan op.”

Daarna begint de opbouw: spots ophangen, aansluiten, afstellen. Luidsprekers hangen, kabels voorzien... “Eenmaal alles is aangesloten, kruip ik achter de computer om het

licht en geluid te programmeren.” Alles moet netjes in elkaar overvloeien. “Anderhalve week voor de première kom ik opnieuw in beeld. Dan moeten alle elementen van het toneelstuk samenkomen en afgestemd worden op elkaar.”

Het is een hobby waar veel tijd in kruipt, en die soms ook de nodige stress oplevert. “De datum van de première staat vast. Soms komt daar nachtwerk bij te pas.”

REGEN EN LICHT

Twintig producties realiseerde Will Van Campenhout al bij Het Madeleintje, waar hij inmiddels ook deel uitmaakt van het bestuur. Dat is meer dan een hobby alleen. Het is een passie, voor techniek, maar ook voor toneel. “Ik heb al veel theaterstukken gezien, zowel amateur als professioneel”, vertelt hij. “Het verhaal is belangrijk, maar ik let natuurlijk ook op de technische aspecten zoals de special effects. Ik ben nieuwsgierig en kijk goed rond: hoe hebben ze dat klaargespeeld? Dat is stelen met je ogen.”

Inspiratie kan hij gebruiken, want het werk van een theatertechniker is bij momenten uitdagend. “Bij het laatste stuk wilde de regisseur graag regen op de scène”, vertelt Van Campenhout. “De scène in kwestie was negen meter breed en zes meter diep. De regisseur wilde regen over de linkerflank van ongeveer een meter breed. Dan moet je nauw samenwerken met het decorteam, want dat water moet opgevangen en afgevoerd kunnen worden. Bovendien moet het een systeem zijn dat je kan besturen vanaf hetzelfde paneel als het licht en geluid.”



Ik heb al veel theaterstukken gezien, zowel amateur als professioneel. Het verhaal is belangrijk, maar ik let natuurlijk meer op de technische aspecten zoals de special effects.

WILL VAN CAMPENHOUT

Verantwoordelijke technische dienst, De Kade

Zijn functie als verantwoordelijke van de technische dienst bij BC Spermalie komt Van Campenhout soms ook van pas bij het vrijwilligerswerk bij het Madeleintje. “Een jaar of zes geleden stapten we bij Spermalie over naar een nieuw type verlichting. We gingen vierkante LED-panelen installeren in de structuurplafonds. Op dat moment startte ook net een productie bij Het Madeleintje. Het stuk speelde zich af op een slaapkamer met uitzicht op de stad Brugge. De regisseur wilde dus dat het publiek een raam zag met daarachter het uitzicht op de stad.” Achter het raam had Van Campenhout ongeveer zestig centimeter om het beeld te plaatsen en verlichten. “We zochten lang naar een heel egale manier van verlichting die toch voldoende sterk was, maar zestig centimeter is daarvoor erg beperkend.” Op het werk waren de LED-panelen reeds geleverd. “We hadden ze al eens op spanning gezet bij wijze van test. Bleek dat die lichten een heel breed en diffuus, algemeen licht verspreidden.” Uiteindelijk diende enkele van de LED-panelen, nog voor het in BC Spermalie werd opgehangen, als licht op het podium bij Het Madeleintje.

EMPATHIE

Het werk als theatertechnicus is volgens Van Campenhout een mooie aanvulling op zijn job. “Er zijn ook vaardigheden die ik geleerd heb dankzij mijn werk als theatertechniker en omgekeerd”, vertelt hij. “Het belangrijkste is leren omgaan met mensen. Mijn empathisch vermogen is erdoor gegroeid. Ik kan me makkelijker verplaatsen in anderen, heb minder snel vooroordelen.”

Bovendien pikt hij ook het één en het ander op van regisseurs. “In die twintig jaar heb ik ontzettend veel gezien. Ik volg de laatste repetities altijd mee”, vertelt Van Campenhout. “Soms denk ik wel eens: dat zou ik zo aanpakken. Afhankelijk van hoe goed ik de regisseur ken, durf ik mijn opinie heel subtiel kenbaar te maken.”

Of hij zelf ooit op de planken kruipt? “Het lonkt wel, maar zo’n hoeveelheid tekst onthouden, schrikt me af.”



Nieuw ziekenhuis ZNA Cadix te Antwerpen

Op dinsdag 25 oktober 2022 waren ruim 60 leden van ZORG.tech aanwezig op de Kringwerking Antwerpen voor een toelichting over- en een bezoek aan het nieuwe ZNA ziekenhuis Cadix. Het programma werd opgesteld in samenwerking met ZNA.

Na een welkomstwoord door Roger Albertijn, coördinator Kringwerking Antwerpen, volgde een toelichting over het verloop en de aanbestedingsformule van het project (PPS), de complexe ventilatie en elektriciteit volgens de laatste wetgeving (eerste studie dateren van 12 jaar geleden), de globale preventie van dit gebouw met bijzondere aandacht voor hoge gebouwen en de bijhorende valbeveiliging, brandveiligheid en toegangscontrole en goede afspraken met de stakeholders (brandweer, interne dienst cpbw,...) en



de milieu- en energie-uitdagingen waar het bestuur en de ontwerpers voor stonden.

Deze bijdragen werden geleverd door onze collega's van ZNA Jan Vandenberghe, Serge Verret, Tom Havermans en door Koen De Wit van VR architectes + engineers. Het programma werd verdergezet met een rondleiding door het gebouw en de technische installaties waar specifieke toelichtingen werden gegeven door de betrokken specialisten. Het programma werd afgesloten met een netwerking in WZC Cadiz (GZA Zorg en Wonen) dat zich ook op het Eilandje bevindt.

VOLGENDE ACTIVITEITEN VAN KRINGWERKING ANTWERPEN:

- 16/11/2022: Bezoek en toelichting Havenhuis, WWK en waterstof: hoe ver staan we?
- 23/03/2023: Ramp C: hoever staan we concreet met realisatiemogelijkheden voor circulair bouwen: praktijkvoorbeelden

Kringwerking Antwerpen kan je steeds contacteren voor meer informatie of programmavoorstellen: Roger Albertijn (coördinatie), David De Mol, Dirk De Man, Kristof Wyckmans, Wouter Maes, Sofie Vaningelgem en Inge Croux.

Naar het IFHE congres in Canada 2022, een impressie

Naar jaarlijkse traditie organiseert IFHE (International Federation of Healthcare Engineering) een congres. Afwisselend gebeurt dit Europees (laatst in 2019 in Manchester UK) en Worldwide (laatst in 2018 in Brisbane Australië en 2020 Rome Italië digitaal omwille van Covid).

Telkens probeert ZORG.tech hierop aanwezig te zijn met een aantal bestuursleden, die o.a. afgevaardigde zijn in de Council meetings IFHE en IFHE EU en leden die een lezing geven over de activiteiten in Vlaanderen.

Dit jaar was het de beurt aan Canada om het congres te organiseren in Toronto van 17 tot 21 september. ZORG.tech was hierop aanwezig met vier bestuursleden en één lid Ludo Vereecken (AZ Sint Lucas Gent) die een lezing hield over hoe aanbesteden in tijden van Covid.

VOORBEREIDING

Dergelijke onderneming vraagt wel wat voorbereiding. Vooreerst een vlucht organiseren. Gezien sommige bestuursleden voorafgaandelijk nog aanwezig dienden te zijn in Toronto voor Council meetings met de top van de organisatie kon niet iedereen eenzelfde vlucht nemen (misschien ook uit voorzorg zoals bij de ministers om niet zonder ZORG.tech bestuur te geraken bij defect). Zo hadden sommige een vlucht via Amsterdam naar Toronto, anderen vlogen via Brussel naar Montreal en dan via een binnenlandse vlucht naar Toronto. Nog anderen vlogen vanuit Brussel via New York naar Toronto. Hoe dan ook een lange vlucht van meer dan 10 u onderweg maar door het tijdsverschil van 6 u ben je uiteindelijk maar 4 u ouder bij aankomst (maar wel wat meer moe).

Bij aankomst van één van de leden bleek de bagage nog in Nederland te staan. Oei, hoe moet je dan overmorgen een presentatie geven en toch wat deftig gekleed zijn? Oplossing voor de toekomst? Misschien toch beter op de nationale Brusselse luchtvaart betrouwen ipv op onze buurlanden? Gelukkig kwam 24 u later de bagage toch aan in het hotel en kon alles goed verlopen.

FIJN WEERZIEN

Tijdens de openingsceremonie in de Hall of Fame van het ijshockey (de nationale sport samen met baseball) op zondagavond 18 sep 2022 door de voorzitter van Canadese vereniging werd er verbreed met de aanwezigen van een veertigtal landen. Voor sommigen was het een blij terugzien van leden die je 3 jaar of meer niet meer had gezien.

Maandagmorgen werd het congres officieel geopend op





een naar Europese normen onchristelijk uur (7u45) . De eerste keynote spreker was een viervoudige olympische medaillewinnares in het ijshockey. Wel een bijzondere vrouw die eerst een lange sportieve carrière had uitgebouwd en daarna arts was geworden. Zij kon de parallel leggen tussen de inspanningen van de sport en deze van de covidoverwinning. Daarna werden in parallelle sessies de technische onderwerpen aangesneden tot in de late namiddag. Ondertussen was er ook een bedrijvenmarkt met een 100 tal kleine standjes. Enkele internationale firma's kwamen bekend over.

De avond werd afgesloten met een receptie en banket in een Canadees "paleis" met een eigen toets van muziek en humor.

KAAPSTAD 2024

Dinsdag stond de tweede congresdag gepland. Ook nu weer vroeg uit de veren voor de eerste keynote spreker. Deze keer een Canadese ruimtevaarder, een echte en dus niet van Kommil Foo. Prachtige presentatie, mooi in beeld gebracht.

De rest van de dag ook nu technische presentaties waaronder deze van onze collega Ludo Vereecken. Daarna werd het congres plechtig afgesloten en werd het congres 2024 in Kaapstad Zuid Afrika voorgesteld. Let wel: daarvoor is er in nog 2023 het Europees congres in Parijs, Frankrijk. Hiervoor gaan we als ZORG.tech zeker een inspanning doen om een groot aantal leden op dit congres af te vaardigen.

De avond hebben we in intieme kring van ZORG.tech afgesloten bij een hapje en een tapje.

Woensdag was er de mogelijkheid om een tweetal ziekenhuizen in Toronto te bezoeken.

Zo eindigde het Canadese avontuur en konden de deelnemers terug naar België trekken. Logistiek is toch nog wat anders dan techniek.

De deelnemers van IFHE Toronto.

Opening ZNA Cadix uitgesteld door wereldwijde logistieke crisis

Het nieuwe ziekenhuis ZNA Cadix zal pas in september 2023 openen, en niet in maart dat jaar. De wereldwijde logistieke crisis veroorzaakt te veel vertraging voor de technische inrichting van het gebouw, laat ZNA weten.

“Met pijn in het hart laten we weten de datum in maart 2023 niet meer te kunnen halen”, laat Els van Doesburg van ZNA weten. De disruptieve logistieke keten is de boosdoener. Onder andere de levering en plaatsing van looddeuren, ventilatiesystemen en aangepaste koelgroepen voor medische beeldvorming lopen vertraging op. Zonder deze uitrusting kan het ziekenhuis niet werken, en mag het wettelijk gezien niet openen. Dat betekent dat de verhuis van ZNA Stuivenberg opschuift naar september 2023.

Daarnaast wil ZNA Cadix openen met de nieuwste medische toestellen, maar toen het plan uitgetekend werd, waren nog niet alle toestellen op de markt. Er moeten aanpassingen gemaakt worden aan de inrichting en structuur om het ziekenhuis alsnog te voorzien van de nieuwste technologie. “Bovendien moest er voor elk nieuw toestel een eigen

stabiliteitsonderzoek gebeuren van de ruimte waarin het komt te staan. Dit leidde tot bijkomende verstevigingen van een aantal vloeren”, klinkt het.

De verhuis is voorzien voor 18 september 2023. “Jammer genoeg jaagt de oorlog in Oekraïne ook een wereldwijde schokgolf door de logistieke keten. Het conflict vertraagt een aantal belangrijke leveringen en werken voor de inrichting van het nieuwe ziekenhuis. Daarnaast heeft de coronapandemie de particuliere vraag naar bouwmaterialen doen groeien, wat tot schaarste op de markt leidt. Samen met de leveranciers en ZNA doen we al het mogelijke om ZNA Cadix snel en veilig klaar te krijgen voor de patiënten en het personeel”, laat ook Wim Straetmans, bestuurder van R.EUR Development, de opdrachtnemer, weten.



Abonneer nu op **ZORG MAGAZINE**

HET VAKBLAD VOOR LEIDINGGEVENDEN IN DE ZORG



Voor €215 krijgt u van ons
6 edities & 2 specials
boordevol verrijkende inzichten
en inspirerende cases!

MEER INFORMATIE: [ZORGMAGAZINE.BE/ABONNEREN](https://zorgmagazine.be/abonneren)



FlowGuard Transmitters voor lage verschildruk metingen



De PsiDac 6200 serie verschildruk opnemers zijn geschikt voor de lagere verschildrukken zoals die aanwezig zijn in cleanrooms en operatie kamers. De eenheden van druk zijn door de gebruiker zelf in te stellen en de units zijn standaard voorzien van diverse signaal uitgangen zoals 4-20mA, 0-10V en Modbus. De units zijn optioneel leverbaar met een auto-zero functie, ideaal voor transmitters die op moeilijk bereikbare plaatsen worden gemonteerd.

Features:

- Touch screen grafisch kleuren display
- Interne en externe Modbus
- Individuele alarmen
- Eenvoudige installatie & configuratie
- Meerdere display's te combineren
- Individuele vertragingstijden in te stellen
- Beveiligd met pass-word
- Meerdere opnemers via Modbus te koppelen.



Toepasbaar in
CPS6000
systeem

Toepassingsgebieden:

- Operatie ruimten
- Patiënten kamers
- Cleanrooms
- Server ruimten
- Ruimtedruk bewaking
- VAV boxen
- alarm applicaties
- Flow metingen

Instelbare verschildruk sensoren voor HVAC toepassingen



De EE600 serie verschildruk opnemers zijn met name ontwikkeld voor HVAC toepassingen. Ideaal voor luchtbehandelingssystemen en filter metingen. Communicatie met GBS systemen en PLC's via één van de analoge uitgangssignalen of m.b.v. een digitale Modbus RTU uitgang.

Meetbereiken	EE600	: 0-250/500/750/1000 Pa
	EE610	: ±25 / ±50 / ±100 Pa
Nauwkeurigheid		0,5%
Responstijd		50 ms / 500 ms / 2 s / 4s
Analoge uitgangen		0-5/10V en 0/4-20mA
Voeding		15-35 V DC of 24 V AC ±20 %

Toepasbaar in
PresSura
systeem

Features:

- Instelbare meetbereiken
- Diverse analoge uitgangen
- Zero en Span te justeren
- Eenvoudige installatie
- Scherp geprijsd

Toepassingsgebieden:

- Operatiekamers
- Clean rooms
- Patiënten kamers
- HVAC toepassingen